

VU Research Portal

Van binnenuit

Pattikayhatu, Z.P.

2013

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Pattikayhatu, Z. P. (2013). *Van binnenuit: De Psalmen vertaald in de landstaal van Nusalaut*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Samenvatting

Deze studie 'Van Binnenuit' is een zoektocht naar de betekenis van 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen' in de Molukse context aan de hand van de vertaling van het boek de Psalmen in de landstaal van Nusalaut. De methode waarlangs het onderzoek verloopt is de weg van binnen naar buiten. Dat wil zeggen: om de betekenis van deze openbaringsvraag op het spoor te geraken en nader aan te duiden, worden oude Molukse verhalen, teksten in de bahasa tanah en belangrijke Molukse historische gebeurtenissen bestudeerd en geciteerd.

De methode van onderzoek verloopt in twee delen, Deel I: hoofdstuk 1, korte geschiedenis van een Molukse kerk, de Geredja Indjili Maluku (GIM - de Molukse Evangelische Kerk); hoofdstuk 2, het theologische gewicht van Bijbelvertalingen; hoofdstuk 3, verantwoording van de gebruikte vertalingen; hoofdstuk 4, het specifieke van de Sirhalawano (Psalmen) vertaling. Deel II: hoofdstuk 5, verantwoording vertaalmethode en de vertaling van de Psalmen in de landstaal van Nusalaut, de Sirhalawano.

Hoofdstuk 1 begint met een beschrijving in vogelvlucht van de achtergrondgeschiedenis van de GIM. In een korte weergave wordt deze achtergrondgeschiedenis geschetst als opmaat voor de zoektocht naar 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen'. De weergave begint dan ook met een beschrijving van het koloniaal verleden, dat 'onlosmakelijk' verbonden was met de geschiedenis van de Molukkers. In het koloniaal verleden, dat nauw verweven was met de politieke, economische en culturele belangen van de kolonisator, speelde de godsdienst een uiterst belangrijke rol.

De tijd dat het evangelie uit andere contexten naar de Molukken kwam, heeft heel ingrijpende en ontwortelende gevolgen gehad namelijk: de geschiedenis van het godsdienstig en geloofsleven van de Molukker tot aan zijn voorgeslacht toe werd bestempeld als 'heidens' en 'des duivels'. Deze geschiedenis zou uitgeroeid en vernietigd moeten worden, want voortaan zou het totale geloofsleven van de Molukker (van kerk tot theologie) bepaald worden door de kolonisator. Zo bleek de godsdienst door die sterke verwevenheid met de koloniale politieke, economische en culturele belangen een effectief instrument te zijn geweest voor onderwerping en overheersing.

Met dit koloniaal verleden in hun bagage kwamen 12.500 Molukkers in 1951 in Nederland aan. Een verleden dat het tijdelijk / permanent verblijf van de Molukkers 'in den vreemde' drastisch zou beïnvloeden en bepalen in zowel sociaal opzicht als in godsdienstig opzicht. In sociaal opzicht werd door het 'uitblijven' van het RMS ideaal door de jaren heen een bewustwordingsproces in gang gezet, waarbij men zich meer ging oriënteren op de Nederlandse samenleving om een hernieuwde Molukse identiteit te bewerkstelligen. Echter het hoofddaccent bleef het Moluks erfgoed met het RMS ideaal als spits.

In godsdienstig opzicht was al na de aankomst van de Molukkers in Nederland een kentering gaande ten aanzien van de rol van de godsdienst (met name die uit het koloniaal verleden). Weliswaar was de inrichting van het Moluks kerkelijk werk in het begin geheel op Nederlandse leest geschoeid, maar dat was de buitenkant. Dat was pro forma zo, maar in de beslissende gevallen verliet de gelovige Molukker zich op de eigen Molukse beleving van het geloof. Het ontstaan van de GIM was en is daar een bewijs van. November 1952, de oprichting van de GIM. De beginjaren van de GIM waren in organisatorisch en inhoudelijk opzicht erg moeilijk. Er moest keuzes gemaakt worden wat prioriteit diende te zijn in het kerkelijk en geloofsleven, zonder afbreuk te doen aan de eigen Molukse geloofsbeleving. Men koos toen als voornaamste prioriteit voor het besturen van de GIM: de dienstbaarheid.

Samenvatting

Dit besluit werd snel daarna ten uitvoer gebracht met als resultaat, dat in een tijdsbestek van 4 jaar 21 pambantus (hulppredikers) werden bevestigd, die per direct inzetbaar waren voor de 'pelajanan' (dienstbaarheid) van de kerkelijke gemeentes.

Het geloof / de godsdienst blijft een voorname en beslissende rol spelen voor de gelovige Molukker, ook naar de komende generaties toe. Zelfs de verwoestende gevolgen van het godsdienstig koloniaal verleden kan de Molukse geloofsbeleving niet doen verdwijnen. De Molukse geloofsbeleving die te vergelijken is met de beschrijving van G. Wilmore over hoe Afro-Amerikanen hun geloof beschouwen: "*Their religion was the organizing principle around which their life was structured. Their church was their school, their forum, their political arena, their social club, their art gallery, their conservatory of music. It was lyceum and gymnasium as well as sanctum sanctorum. Their religion was the peculiar sustaining force that gave them the strength to endure when endurance gave no promise, and the courage to be creative in the face of their own dehumanization*". (G. Wilmore, *Black Religion and Black Radicalism. An Interpretation of the Religious History of Afro-American People*, vii)

Hoofdstuk 2 beschrijft aan de hand van de termen 'epistemologische breuk', de 'hermeneutische horizon', 'Molukse genealogie en numerologie' en de 'Ina-Ama' leefstructuur het traject van de verdere zoektocht naar de betekenis van de these 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen'. Daarom is in dit hoofdstuk 2 het geloof in God binnen de Molukse context het centrale hoofdpunt.

Het perspectief 'God openbaart zich op alle plaatsen en in alle tijden' leidt o.a. tot de conclusie, dat erkend moet worden dat het spreken over God (bijvoorbeeld via taal) zich voltrekt in de geschiedenis. Theologie of het beoefenen van theologie is daarom dan ook een spreken over God in de geschiedenis. Met andere woorden, het enige object van de theologie is de betrekking tussen God en de mens. Dat wil zeggen: theologie kan alleen maar een reflectie zijn van de ervaringen, die mensen ertoe gebracht hebben van zoiets als 'God' te spreken.

Om het theologisch gewicht van de Bijbelvertalingen als uitdrukkingen van de these 'God openbaart zich op alle plaatsen en in alle tijden' te toetsen, is gebruikt gemaakt van de definities over 'symbool' van Ricoeur en Van de Beek. Binnen de Molukse context verloopt die toetsing via de Molukse genealogie en numerologie met als belangrijke 'theoretische' kader het grondmodel voor Bijbelse theologie van F. Breukelman met de vier kernbegrippen: de namen / woorden-daden / de aarde / onder de hemel. Zowel de definities over 'symbool' van Ricoeur en Van de Beek, alsook het grondmodel van Breukelman fungeren als katalysator om het theologisch gewicht van de Bijbelvertalingen, en de openbaringsgeschiedenis van het Moluks voorgeslacht meer inzichtelijk te maken.

Hoofdstuk 3 begint met drie Bijbelteksten (*Numeri 16, 22; Joël 3, 1-12 en Handelingen 2, 8*) om verdere verdieping te verkrijgen van de openbaringsgeschiedenis van het Moluks voorgeslacht. Door deze teksten te plaatsen binnen de historische Molukse context, vooral in die van het eiland Nusalaut, was het mogelijk geweest om de betekenis van de these 'God openbaart zich op alle plaatsen en in alle tijden' verder op het spoor te geraken.

De historische beschrijving van de ontstaansgeschiedenis van het eiland Nusalaut heeft verder het spoor getrokken om achter de oorspronkelijke betekenis van de (geloofs-) woorden uit de 'bahasa tanah' en de voorouderlijke taal te komen.

Samenvatting

Daarom is bij de vertaling van de Psalmen in de landstaal van Nusalaut geprobeerd om zo dicht mogelijk bij de Hebreeuwse tekst te blijven zoals die door Buber / Rosenzweig in het Duits is vertaald. Vooral de uitlegprincipes van Buber, met name het principe *woord* en de *etymologie* was wezenlijk van belang voor de Psalmenvertaling in de landstaal van Nusalaut. Wezenlijk omdat hierdoor de oorspronkelijke betekenis van de (geloofs-) woorden van de 'bahasa tanah' en de voorouderlijke taal 'achterhaald' konden worden. Immers Buber / Rosenzweig hadden de Schrift (Hebreeuwse grondtekst) vertaald in een niet-Hebreeuwse taal, het Duits, zonder afbreuk te doen aan 'der Geist der Sprache' van de Hebreeuwse taal en van het Hebreeuwse denken.

Hoofdstuk 4 beschrijft de eerste resultaten van de zoektocht naar de betekenis van de these 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen' en van de Psalmenvertaling in de landstaal van Nusalaut. Deze resultaten worden beschreven door de woorden 'Gezalfde' (iaäsieh), 'adat' (ëwadatë) en door de contouren van een eigen Molukse theologie (teksten in de bahasa tanah: Hena Masa Waja en de legende rondom de rivieren Eti, Tala en Sapalewa op het eiland Seram). Kort samengevat kunnen de resultaten als volgt worden beschreven.

Er is een interactie tussen de geschiedenis van het godsdienstig en geloofsleven van het Moluks voorgeslacht en de these 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen'. Uitgedrukt in een vraagstelling: enerzijds staan 2 vragen met elkaar in verband in het zoeken naar het ware Moluks mens-zijn (wie ben ik?), en het doorgaande historisch proces waarin de Molukkers betrokken zijn (hoe kan ik bevrijd worden tot mijn authentieke zelf?) Deze vragen staan voor de antropologische vraag in genoemde interactie. Anderzijds staat de theologische vraag 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen' voor de andere kant van de interactie. Het is in dit ononderbroken interactie dat contouren van een Molukse theologie oplichten. De praxis van Molukse christenen moeten dan ook in het teken staan van acties en projecten, die afgestemd zijn op hun verzoening met alles die de grondslag van hun mens-zijn vormen: land, eigen geschiedenis, cultuur, geloof in God.

In hoofdstuk 5 komt in de Molukse hermeneutiek 'alles' samen van het proefschrift door een beschrijving van de Molukse hermeneutiek. Echter de spits van dit hoofdstuk is de gevonden oorspronkelijke betekenis van de (geloofs-) woorden van de voorouderlijke taal en de landstaal van Nusalaut. D.w.z. binnen de Molukse hermeneutiek gaat het er niet om of een tekstversie grammaticaal klopt of niet, maar gaat het hier letterlijk om de kennis van het woord. De bahasa tanah wordt dus bij de Nusalautse Psalmenvertaling gebruikt als een interpretatie instrument en niet als een vertaal instrument.

Eén van de belangrijke aspecten van hoofdstuk 5 is de term 'betekenis'. Dat wil zeggen 'betekenis' was in de reconstructie (een gekoppeld zijn van vorm en betekenis) van de landstaal van Nusalaut de basis voor de voortgang naar het vinden van de oorspronkelijke betekenissen van de bahasa tanah woorden. Ik deel dan ook de opvatting van de Amerikaanse taalwetenschapper Adele E. Goldberg, dat woorden netwerken vormen van basisbetekenissen en afgeleide betekenissen.

Een ander belangrijk aspect is het woord 'identiteit'. Door 'identiteit' te plaatsen binnen het perspectief van de these 'God openbaart zich in alle tijden en op alle plaatsen' heeft het nog meer verhelderend licht geworpen op de openbaringsgeschiedenis van het Moluks voorgeslacht. Want oorspronkelijke betekenissen van woorden van de voorouderlijke taal s.q. bahasa tanah als uiting van hun geloofsbeleving lichten onmiskenbaar op (Alifuru, Alune, Wemale). Bijvoorbeeld het bahasa tanah woord 'baeleu'. Het woord 'baeleu' heeft als oorspronkelijke en basisbetekenis het 'roepen om bijeen te komen'. Het 'roepen' op deze wijze is dan te vergelijken met het 'roepen' uit de Bijbel.

Samenvatting

Want de grondbetekenis van dit ' roepen ' uit de Bijbel is ' roepen voor een samenkomst, samenroepen ' als uitdrukking van beleving van de openbaring van God.

Ten opzichte van ' identiteit ' heeft het boek van Mordechai Nisan ' Identity and Civilization ' een verhelderend perspectief geopend, waarmee nog dieper kon worden ingegaan op de geschiedenis van het godsdienstig en geloofsleven van het Moluks voorgeslacht als openbaringsgeschiedenis. Want het basisidee van Mordechai Nisan's boek is, dat hij uitgaat van een hiërarchisch structuur, die 4 lagen van de menselijke realiteit veronderstelt.

In die structuur ligt godsdienst aan de basis, daarboven ligt de filosofie, vervolgens cultuur, en dan oorlog, om uit te lopen op de zichtbare en publieke top die de locus vormt van de politiek. En juist het beginpunt godsdienst als grondbasis om de realiteit te beschouwen, verschafte het perspectief om diepgaander op de openbaringsgeschiedenis van het Moluks voorgeslacht in te gaan.

Een voorbeeld van landstaalhermeneutiek s.q. Molukse hermeneutiek wordt geschetst door pdt. W. H. Tutuarima. In een artikel dat hij schreef bij de eerste lustrum van de RMS, verwoordde hij het vertrouwen op de eigen Molukse geloofsbeleving van de gelovige Molukker. Namelijk het RMS ideaal werd door hem in een godsdienstig perspectief geplaatst binnen de Molukse context. Molukse hermeneutiek werd toegepast, want pdt. W. H. Tutuarima putte bij de exegese van Job 19, 5 uit de eigen Molukse bronnen (Mena Muria), en uit de eigen Molukse interpretatiekaders (het RMS ideaal).

Vóór de vertaling van de Psalmen in de landstaal van Nusalaut wordt hoofdstuk 5 afgesloten met vertalingen van de teksten Numeri 6, 24-26, Exodus 20, 1-14, de Tien geboden en uit Matteüs 5, 3-12, de Zaligsprekingen in de bahasa tanah (Seram / Nusalaut). Teksten die de geschiedenis van de bijzondere en algemene openbaring van God weergeven. Teksten ook waardoor de contouren van een Molukse theologie te bespeuren valt. Teksten waarmee de oorspronkelijke betekenis van Alamana / Alaruhu als getuigenis van ' God de Schepper van hemel en aarde ' van het Moluks voorgeslacht wordt ontvouwd.

Summary

This study titled ' From the Innermost ' is a quest for the meaning of the thesis ' God reveals Himself in all times and all places ' in the Moluccan context on the basis of the translation of the book of the Psalms in the vernacular of the isle Nusalaut.

The method which is applied in this study starts from the inside and subsequently turns to the outside. In other words: to trace and interpret this issue concerning revelation in a more explicit manner, old Moluccan stories, texts in the vernacular and major Moluccan events have been studied and are being quoted.

The method of this research comes in two parts, Part I: chapter 1, a brief history of a Moluccan church, the Moluccan Evangelical Church (Geredja Indjili Maluku / GIM) ; chapter 2, the theological importance of Bible translations ; chapter 3, an account of the used translations ; chapter 4, the characteristics of the Sirhalawano (Psalms) translation. Part II: chapter 5, an account on the method of translation and the translation of the Psalms in the vernacular of Nusalaut, Sirhalawano.

In a brief outline chapter 1 starts with a description of the background history of the Moluccan Evangelical Church (GIM). In a brief account this background history is outlined as an upbeat for the quest of the thesis ' God reveals Himself in all times and all places '. So the account starts with a description of the colonial past, which was inextricably interconnected with the history of the Moluccans. In the colonial past, which was closely intertwined with the political, economical and cultural interests of the colonizer, religion played a very important role.

The moment the Gospel came over to the Moluccas from other contexts, had very radical and uprooting effects namely: ancestral religious and faith history of the Moluccans were perceived as ' pagan ' and ' demonic '. This history had to be exterminated and annihilated, henceforth the total religious life of the Moluccan (from church to theology) was prescribed by the colonizer. In this way the religion, with its strong interlace with the colonial political, economical and cultural interests, appeared to be an effective tool for submission and oppression.

With this colonial past in their baggage 12.500 Moluccans arrived in 1951 in the Netherlands. A colonial past which would affect and determine the temporary / permanent stay of the Moluccans drastically both in social and in religious respect.

Due to the fact that the ideal of the RMS was not accomplished in social respect a process of growing awareness started, by which more attention was paid to orientate towards the Dutch society to create a renewed Moluccan identity. The Moluccan inheritance however remained the main emphasis with the RMS at its core.

In religious respect there was already a change after the arrival of the Moluccans in the Netherlands in regard to the role of religion (particularly the one as a result of the colonial past). It is true that in the beginning the shape of the Moluccan church followed the Dutch pattern, but that concerned only the outside. It was however a matter of pro forma, for in crucial matters the Moluccan believer stuck to the confidence in his own Moluccan perception of faith. A clear evidence of this, was and is the coming into existence of the Moluccan Evangelical Church which was established in November 1952.

In the beginning the Moluccan Evangelical Church had a hard time in the field of organization as well as in the field of religious identity. Choices had to be made at the field of the work and life of the church, without detracting from the own Moluccan perception of faith. It was decided that the willingness to serve would be the main priority in leading the Moluccan Evangelical Church. Soon after this, the decision was implemented and as a result, 21 pembantu (assistant preachers) were ordained within a period of of 4 years, who were immediately available for the service(s) of the congregations.

Summary

Faith / religion continues to play a main and decisive role in the life of the believing Moluccan, and it will do so for the generations to come. Even the devastating results of the religious colonial past could not eradicate the Moluccan perception of faith.

The Moluccan perception of faith can be compared with the description of G. Wilmore about how Afro-Americans conceived their religion: "*Their religion was the organizing principle around which their life was structured. Their church was their school, their forum, their political arena, their social club, their art gallery, their conservatory of music. It was lyceum and gymnasium as well as sanctum sanctorum. Their religion was the peculiar sustaining force that gave them the strength to endure when endurance gave no promise, and the courage to be creative in the face of their own dehumanization*". (G. Wilmore, *Black Religion and Black Radicalism. An Interpretation of the Religious History of Afro-American People*, vii)

On the basis of the terms 'epistemological break', 'hermeneutical horizon', 'Moluccan genealogy and numerology' and the 'Ina-Ama' structure of living the route of the continuing quest for the meaning of the thesis 'God reveals Himself in all times and all places' is described. Therefore the central thesis of chapter 2 is the belief in God within the Moluccan context. The view 'God reveals Himself in all times and all places' leads among others to the conclusion, that it should be acknowledged that God-talk always takes place in history (e.g. by means of language). Hence theology or 'theologizing' is talking about God in history. In other words the only subject of theology is the relationship between God and man. That is to say: theology can only be a reflection of the experiences of people, which led them to talk about God.

To verify the theological importance of Bible translations as expressions of the thesis 'God reveals Himself in all times and all places' Ricoeurs and Van de Beeks definitions about 'symbol' have been applied. Within the Moluccan context this verification takes place by means of the Moluccan genealogy and numerology with the important 'theoretical' framework of Breukelman: the base pattern for Biblical theology with its four core notions: the names - the words-deeds - the earth - under the heaven. Both the definitions about 'symbol' from Ricoeur and Van de Beek, and the base pattern of Breukelman functions as a catalyst in order to gain more insight into the theological importance of the Bible translations and the revelation history of the Moluccan ancestry.

Chapter 3 starts by quoting three texts from the Scripture (*Numbers 16, 22; Joel 3, 1-2 and Acts 2, 8*) in order to achieve a further deepening of the revelation history of the Moluccan ancestry. By situating these texts in the Moluccan historical context, especially in that of the isle Nusalaut, it was possible to get on trace of the meaning of the thesis 'God reveals Himself in all times and all places'. Hence it was the description of the genesis of the isle Nusalaut which shaped the track to discover the original meaning of the (faith-) words in the vernacular and the ancestral language. This is the very reason for the efforts that were made to stay as close as possible to the Hebrew text which had been translated into the German language by Buber / Rosenzweig. Especially the principles used in the exegesis by Buber, and in particular the principles of 'word' and etymology' were of essential importance for the translation of the Psalms in the vernacular of Nusalaut. Essential because by doing so the original meaning of the (faith-) words in the vernacular and the ancestral language could be discovered.

After all Buber / Rosenzweig had translated the Scriptures (from the original Hebrew text) into a non-Hebrew language - the German language, without detracting 'der Geist der Sprache' (the spirit of the language) of the Hebrew thinking and language.

Summary

Chapter 4 describes the first fruits of the quest to the meaning of the thesis ' God reveals Himself in all times and all places ', and of the translation of the Psalms in the vernacular of Nusalaut. These results are described by the words ' Anointed ' (iaäsieh), ' adat ' (ëwadatë) and by the outline of an own Moluccan theology (texts in the vernacular: Hena Masa Waja and the legend around the rivers Eti, Tala and Sapalewa on the isle of Seram). In a nutshell the results can be summarized as follows: an interaction can be discerned between the ancestral religious life and their faith history and the thesis ' God reveals Himself in all times and all places '.

The words that are used in the ancestral tradition which are related to the religious life of the ancestors show that for the ancestors faith had two dimensions. At the one side it has a vertical personal dimension. At the other hand it has a horizontal common dimension. This reality becomes also clear in two key words in the vernacular of the isle of Nusalaut: Hitam and putih. Although these same words are common words in Ambon Malay for 'black' and 'white', in the vernacular of Nusalaut (which is closely related to the language of the ancestors), Hitam means 'coming from above', whereas Putih means 'coming from below'. In the interaction of these two aspects of reality the outline of a Moluccan theology becomes clear.

' Everything ' of this study comes together in chapter 5 by means of a description of the Moluccan hermeneutics. The core however of this chapter are the findings of the original meaning of the (faith-) words of the ancestral language and the vernacular of Nusalaut. That is to say: within the Moluccan hermeneutics it is not a matter that a text version is grammatical right or not, but it is a matter of literally knowledge of the word(s). The vernacular in the translation of the Psalms in the vernacular of Nusalaut therefore was more applied as a tool of interpretation than as a tool of translation.

One of the important aspects of chapter 5 is the term ' meaning ' For ' meaning ' had been the base for advancement in the reconstruction (a connection of form and meaning) in order to find the original meanings of the words in the vernacular. Therefore I share the view of the American linguistic scholar Adele. E. Goldberg that words are networks of base meanings and derivative meanings.

Another important aspect is the word ' identity '. By situating ' identity ' in the prospect of the thesis ' God reveals Himself in all places and all times ', it had elucidated more clearly the revelation history of the Moluccan ancestry. For the original meanings of the words in the ancestral language and the vernacular unmistakably elucidates as expressions of their perception of faith (Alifuru, Alune, Wemale). For example the vernacular word ' baeleu '. The word ' baeleu ' has as original and base meaning ' the call to gather '. ' Calling ' in this way is to compare with the Biblical word ' calling / vocation '. For the basic meaning of this Biblical ' calling ' is ' a calling to come together, a gathering ' as an expression of the perception of the revelation of God.

In relation to ' identity ' the book of M. Nisan ' Identity and Civilization ' had opened a very clear perspective by which the religious and faith history of the Moluccan ancestry as revelation history could be deepened. For the basic idea of M. Nisan's is, that he starts from a hierarchical structure that posits four layers of human reality. In that structure religion lies at the foundation, above it philosophy, then war, rising to the visible and public apex which is the locus of politics. Just the starting point religion as foundation to conceive the reality, provided the perspective to examine the revelation history of the Moluccan ancestry profoundly.

Summary

Another example of vernacular- and Moluccan hermeneutics was sketched by pdt. W. H. T. Tutuarima. In an article that he wrote on the first lustre of the RMS, he expressed the confidence in the own Moluccan perception of faith of the Moluccan believer. Namely he situated the RMS ideal in a religious perspective within the Moluccan context. Moluccan hermeneutics was applied, for pdt. W. H. Tutuarima drew for the exegesis of Job 19, 5 from the own Moluccan sources (Mena Muria) and from the own Moluccan frameworks of interpretation.

Before the translation of the Psalms in the vernacular of Nusalaut begins, chapter 5 is ended with translations with the texts Exodus 20, 1-14 - The Ten Commandments; Numbers 6, 24-26 - the Priestly Blessing and Matthew 5, 3-12 - The Beatitudes in the vernacular of Nusalaut and the ancestral language. These texts had rendering the history of the particular and common revelation of God. Texts also by which the contours of a Moluccan theology elucidates. Texts by which the original meaning of ' Alamana ' and ' Alaruhu ' as a testimony of ' God the Creator of heaven and earth ' of the Moluccan ancestry is unfolding.